

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **M. M.**

skazanego z art. 209 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 20 lutego 2024 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie

z dnia 23 października 2020 r., sygn. akt III K 867/20,

**uchyla zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy –
Mokotowa w Warszawie i przekazuje sprawę M. M. do ponownego
rozpoznania temu Sądowi.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie wyrokiem nakazowym z dnia 23 października 2020 r., sygn. akt III K 867/20, uznał **M. M.** za winnego tego, że w okresie od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia 13 lipca 2018 r. w W. uchylał się od

wykonania ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 4 października 2000 r. o sygn. akt [...] wobec M. Z., przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, tj. czynu z art. 209 § 1 k.k., za co na podstawie art. 209 § 1 k.k. wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności, połączoną z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym.

Wobec braku sprzeciwu stron, wyrok nakazowy uprawomocnił się w dniu 20 listopada 2020 r. (k. 95).

Kasację od tego orzeczenia wniósł Prokurator Generalny, który zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia - zapadłego w trybie art. 500 § 1 k.p.k. - naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na wydaniu w dniu 23 października 2020 r., prawomocnego z dniem 20 listopada 2020 r., wyroku skazującego M. M. za cały, zarzucony mu aktem oskarżenia czyn z art. 209 § 1 k.k., popełniony w okresie od 1 czerwca 2017 r. do 13 lipca 2018 r., podczas gdy za występki realizujący znamiona art. 209 § 1 k.k., popełniony na szkodę tego samego pokrzywdzonego, zamykający się w granicach od 5 lipca 2017 r. do 20 maja 2019 r., oskarżony został już uprzednio skazany wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego [...] w W. dnia 20 maja 2020 r., sygn. akt [...]. prawomocnym z dniem 9 sierpnia 2020 r.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu [...] w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, spełniając warunki do rozpoznania jej na posiedzeniu (art. 535 § 5 k.p.k.). Istotnie, zaskarżony wyrok nakazowy zapadł z rażącym naruszeniem przepisów prawa karnego procesowego, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia.

Z zestawienia opisów czynów przypisanych skazanemu M. M. w zaskarżonym wyroku, jak i we wcześniejszym wyroku nakazowym, tj. z dnia 20 maja 2020 r., sygn.

akt [...], wynika, iż wydane orzeczenia dotyczą przestępstw niealimentacji popełnionych przez M. M. na szkodę tego samego małoletniego pokrzywdzonego, których okresy częściowo się pokrywają (okres czynu przypisanego w wyroku nakazowym z dnia 20 maja 2020 r. to „od dnia 5 lipca 2017 r. do dnia 20 maja 2019 r.” zaś w zaskarżonym nadzwyczajnym środku zaskarżenia wyroku z dnia 23 października 2020 r. to „od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia 13 lipca 2018 r.”).

W tym kontekście wskazać należy, że na sądzie rozpoznającym sprawę ciąży obowiązek dokładnego wyjaśnienia okoliczności sprawy (art. 366 § 1 k.p.k.), przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności ujawnionych w toku rozprawy (art. 410 k.p.k.). Ma to szczególne znaczenie przy ustalaniu czasu popełnienia przestępstwa (art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.) w odniesieniu do czynów rozciągniętych w czasie, przy których - jak wskazuje doświadczenie zawodowe - mogą być niekiedy prowadzone dwa różne postępowania (zwłaszcza w sprawach o przestępstwa określone w art. 207 k.k. i art. 209 k.k.) - przy czym okresy czynów, będących przedmiotem różnych postępowań, mogą się w całości pokrywać, mogą się wzajemnie krzyżować albo jeden może zawierać się w całości w drugim. Wypełnienie powyższych obowiązków procesowych w rozważanym tu zakresie ma zapobiec prowadzeniu postępowania o czyn, co do którego (przynajmniej w części) już prawomocnie rozstrzygnięto albo uprzednio wszczęto postępowanie, które nadal się toczy. Pierwotny błąd, jaki zaistniał w tej sprawie (naruszenie art. 17 § 1 pkt 7 *in fine* k.p.k.), zaistniał na etapie postępowania przygotowawczego, albowiem nie uwzględniono tego, że część czynu zarzucanego podejrzanemu - w tej sprawie, była już przedmiotem wcześniej wszczętego postępowania (nie porównano stosownych ram czasowych relewantnego zachowania zobowiązanego do świadczeń alimentacyjnych na rzecz tego samego uprawnionego i danych okresów niealimentacji z punktu widzenia znamion przedmiotowych występku z art. 209 k.k.).

Przypisanie oskarżonemu fragmentu czynu, który był już przedmiotem prawomocnego osądu w innej sprawie nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci rei iudicatae. W orzecznictwie już od dawna wskazuje się bowiem, że negatywna przesłanka procesowa określona w art. 17 § 1 pkt 7 *in principio* k.p.k. zachodzi wyłącznie w sytuacji, gdy okresy obu przypisanych oskarżonemu czynów pokrywają się ze sobą i są identyczne, względnie gdy okres

określony w sprawie następnej został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 lutego 2021 r., IV KK 186/20, z dnia 9 sierpnia 2017 r., II KK 222/17 oraz z dnia 17 listopada 2004 r., V KK 272/04). W wypadku przestępstw wielokrotnych, do których należy występki z art. 209 § 1 k.k., nie ma stanu rzeczy osądzonej, jeśli uprzednie prawomocne skazanie dotyczy tylko fragmentu zarzucanego później czynu. Uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego w okresie nieobjętym prawomocnym skazaniem jest już nowym czynem przestępnym, pociągającym dalszą odpowiedzialność karną, przy czym granice czasowe kolejnego przestępstwa powinny być dokładnie określone, z uwzględnieniem treści poprzedniego wyroku skazującego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2002 r., V KK 10/02).

Wobec powyższego konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy M.M. Sądowi Rejonowemu [...] w W. do ponownego rozpoznania. Wydanie w sprawie rozstrzygnięcia musi uwzględnić wskazane ramy czasowe czynu oskarżonego, jakie zostały wskazane w akcie oskarżenia oraz te, które ustalono w wydanym wcześniej wyroku nakazowym.

Sąd pierwszej instancji, rozpoznając ponownie sprawę, uwzględni powyższe rozważania, a także ograniczenia wynikające z przepisu art. 443 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.

[PGW]

[ał]

Marek Pietruszyński Jacek Błaszczuk Andrzej Stępka